

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania P. W.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie
z udziałem B. Sp. z o.o.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 26
listopada 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 12 września 2023 r., sygn. akt III AUa 91/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie na rzecz P. W. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ kpc.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 listopada 2021 r., IV U 426/20 Sąd Okręgowy w Rzeszowie zmienił decyzję z dnia 19 lutego 2020 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie w ten sposób, że ustalił, iż w okresie od 30 września 2013 r. do 31 października 2013 r. wnioskodawca P. W. podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek B. Sp. z o.o.,

w pozostałym zakresie odwołanie oddalił oraz orzekł o zniesieniu kosztów zastępstwa procesowego stron.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z dnia 12 września 2023 r., oddalił apelacje wnioskodawcy oraz organu rentowego oraz zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie: 1. art. 327¹ § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; 2. art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 8 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 22 k.p.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, polegającej na uznaniu przez Sąd pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych wnioskodawcy będącego współnikiem spółki z o.o. (50% udziałów), który pozostając jednocześnie Prezesem jednoosobowego zarządu Spółki miał świadczyć pracę na podstawie umowy o pracę na stanowisku handlowca, w sytuacji gdy świadkowie oraz wnioskodawca jednoznacznie potwierdzili brak jego podporządkowania pracowniczego. Organ rentowy podkreślił, że P. W. współnik (50% udziałów), który pozostawał zatrudniony w spółce B. sp. z o.o. od 2002 r. na stanowisku handlowca, po objęciu 30 września 2013 r. funkcji Prezesa w jednoosobowym Zarządzie Spółki jeszcze przez dwa miesiące (od 30 września 2013 r. do 31 października 2013 r.) pozostawał zatrudniony na stanowisku handlowca, a następnie (od 1 listopada 2013 r.) zmienił stanowisko pracy na: Prezes Zarządu. Sąd Apelacyjny uznał brak podporządkowania pracowniczego w okresie, w którym współnik pozostawał zatrudniony na stanowisku Prezesa Zarządu, a w odniesieniu do okresu zatrudnienia na stanowisku handlowca stwierdził jedynie, że organ rentowy nie wykazał, aby w tym okresie współnik nie wykonywał też czynności handlowca. Zdaniem skarżącego Sąd Apelacyjny pominął, że obejmując funkcję Prezesa Zarządu wnioskodawca (niezależnie od stanowiska, które zajmował w hierarchii pracowniczej) jako wykonawca pracy został pozbawiony nadzoru i kierownictwa ze strony pracodawcy (w Spółce nie było osoby, której P. W. byłby podporządkowany, a jednocześnie pozostawał na szczycie hierarchii jako przełożony wszystkich pracowników), tym samym w okresie od 30

września 2013 r. do 31 października 2013 r. nie mógł zaistnieć stosunek pracy (wobec braku podporządkowania pracowniczego), a w konsekwencji w okresie od 30 września 2013 r. do 31 października 2013 r. nie mógł podlegać ubezpieczeniom społecznym jako pracownik.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części - w pkt I w zakresie, w którym Sąd oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego i w pkt II w całości – oraz o przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (w tym kosztów zastępstwa procesowego) według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 10 listopada 2021 r. w zakresie pkt I oraz II poprzez oddalenie odwołania oraz w zakresie pkt III poprzez zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za pierwszą instancję oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za drugą instancję oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego - kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca wniósł o wydanie przez Sąd postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, iż nie jest ona oczywiście uzasadniona, a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w oparciu o treść art. 398¹⁴ k.p.c. o jej oddalenie oraz w oparciu o treść art. 98 § 1 k.p.c. o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego wedle norm prawem przewidzianych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., to jest wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W konsekwencji tego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać

w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 55/12, LEX nr 1482419 i powołane tam orzeczenia).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty przez skarżącego na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 Nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 10 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw

(zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem "rażącego", "ewidentnego", "kwalifikowanego" lub "oczywistego", jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odpowiada wskazanym wyżej wymaganiom przede wszystkim z tego względu, że nie zawiera odwołania się do przepisów, które Sąd drugiej instancji miałby w sposób kwalifikowany naruszyć.

Ponadto podstawę wniosku stanowią zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Oznacza to, że "oczywistość skargi kasacyjnej" z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oceniana jest z pozycji twierdzeń odnoszących się do faktów Sądu drugiej instancji, a nie wyobrażenia o stanie faktycznym skarżącego. Jego polemika z oceną dowodów, dokonaną zarówno przez Sąd Okręgowy, jak i Sąd Rejonowy, prowadząca do zakwestionowania ustalonego stanu faktycznego sprawy nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Apelacyjny przyjął, że od 2002 r. wnioskodawca był zatrudniony w Spółce jako handlowiec (również w okresie od 30 września 2013 r. do 31 października 2013 r.), a pozwany organ nie wykazał aby w tym okresie przejściowym - do momentu podpisania aneksu na stanowisko Prezesa Zarządu i przejęcia w pełni obowiązków z tym związanych, nie wykonywał też czynności handlowca. W konsekwencji tych ustaleń zasadne było stanowisko Sądu drugiej instancji co do ważności do końca października 2013 r. zawartej z wnioskodawcą umowy o pracę.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy w oparciu o art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

t.n
[a.f]